

HE 50/2025 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä
annetun lain muuttamisesta ja siihen
liittyviksi laeiksi – sisäministeriön lausunto**

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 5.9.2025

Esityksen tausta ja maahanmuuttopoliittiset tavoitteet

- Hallitusohjelma: toteutetaan vapaaehtoisen paluun ja maasta poistumisen paketti, jonka osana poistetaan laittomasti maassa olevilta oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan eli palataan tältä osin viime vaalikautta edeltäneeseen oikeustilaan.
- Tavoitteina
 - Poistaa laittoman oleskelun kannusteita ja ehkäistä sitä kautta laittomaan oleskeluun liittyviä ongelmia
 - Lisätä yleistä tietoisuutta ja ymmärrystä paluovelvoitteesta kohderyhmän piirissä
 - Suomessa laittomasti oleskeleva henkilö saa sellaisen terveydentilansa edellyttämän kiireellisen ja tarvittaessa yksilölliseen arvioon perustuvan välttämättömän kiireettömän hoidon, joka mahdollistaa henkilön terveydentilan osalta paluun kotimaahan tai pysyvään asuinmaahan.
- Sisäministeriö on osallistunut STM:n johdolla valmistellun esityksen valmisteluun ulkomaalaisten oleskeluoikeutta koskevien kysymysten ja laittomaan oleskeluun kohdistuvien vaikutusten arvioinnin osalta.

Vaikutukset laittomaan oleskeluun

- Terveyspalveluiden laajuuden itsenäistä vaikutusta henkilön valintaan pysyä maassa tai poistua maasta on vaikeaa arvioida.
- On kohtuullista olettaa, että oleskelun kestoon vaikuttavat elinolosuhteet oleskelumaassa ja elinolosuhteet kotimaassa.
 - Esityksen voidaan arvioida heikentävän Suomen houkuttelevuutta maahan jäämisen kannalta tilanteissa, joissa henkilöllä ei ole oleskeluoikeutta, mahdollisesti itsenäisenä tekijänä, mutta ennen kaikkea yhdessä muiden laittomaan oleskeluun puuttumiseen ja paluiden ja palautusten tehostamiseen tähtäävien toimenpiteiden kanssa.
- Sisäministeriön hallinnonalalla on hallituskauden aikana toteutettu useita laittoman oleskelun torjumiseen sekä paluiden ja palautusten tehostamiseen tähtääviä toimenpiteitä, joilla arvioidaan voivan olla yhteisvaikutuksia esityksen kanssa.
- Terveystieteidenhuollossa annettava ohjaus lisää tietoisuutta paluovelvoitteesta.

Kohderyhmä ja terminologia

- Laiton oleskelu määritellään ulkomaalaislain mukaisesti.
- UlkL 3 §:n 27 kohta: laittomalla oleskelulla tarkoitetaan sellaisen kolmannen maan kansalaisen maassa oleskelua, joka ei täytä tai ei enää täytä Schengenin rajasäännöstyssä säädettyjä maahantulon edellytyksiä tai ulkomaalaislaissa säädettyjä maahantulon tai maassa oleskelun edellytyksiä.
 - Määritelmä mukailee EU-lainsäädännössä säädettyä vastaavaa määritelmää.
- Termi laiton oleskelu sai kritiikkiä lausuntokierroksella. Myös vaihtoehtoisia ilmaisuja harkittiin, mutta ne vaatisivat lisämäärittelyä.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi